

2008

V. évfolyam, 4. szám

Gyermekjólétis oldalak

Híreink:

Szakmai konferencia a DDRKH és a Borostyánvirág Alapítvány Anyotthonának közös szervezésében

Bűnmegelőzési Fórum

2009-es akkreditált gyermekjóléti szakmai műhely

A magántanulóság

Pályázat

**SZOCIONET DÉL-DUNÁNTÚLI REGIONÁLIS MÓDSZERTANI HUMÁN SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT
MÓDSZERTANI GYERMEKJÓLÉTI CSOPORT**

Kedves Kollégák!

Kérjük, hogy észrevételeikkel, javaslataikkal, kérdéseikkel továbbra is keressék Módszertani Gyermekjóléti Csoportunkat elérhetőségeinken, melyek a következők:

E-mail: Hgyermekjolet@cssk.hu; Hgyejo.modszertan@cssk.hu

Tel: (82) 424-658

Tel/Fax: (82) 511-388

Köszönjük megtisztelő érdeklődésedet!

*

Szakmai Konferencia a DDRKH és a Borostyánvirág Alapítvány Anyotthonának közös szervezésében

A Dél-dunántúli Regionális Közigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala, és a Borostyánvirág Alapítvány Anyotthona, 2008.11.12-én, a családon belüli erőszak –és válságkezelés Magyarországon témakörben szakmai konferenciát szervezett.

Összefoglaló a 2008 november 12-én megtartott regionális konferencia elhangzott előadásainak szakmai anyagaiból

Helye: Megyeháza

Megnyitó: Dr. Hernádi Domonkos, a Dél-dunántúli Regionális Közigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatalának Vezető Helyettese.

A konferencia témája: A családon belüli erőszak- és válságkezelés Magyarországon.

A krízis-otthonok szerepe a válságkezelésben

Előadó: Mózes Ernőné, Dél-dunántúli Regionális Krízis-Kezelő Központvezető

**Családon belüli erőszak - válságkezelés Magyarországon
Tények – Elvárások – Lehetőségek:**

A krízis-otthon fogalmi meghatározása:

A regionális krízis-hálózat felépítése:

- **SZMI** (korábban NCSSZI) – pályázatkezelés, együttműködés, szakmai programok
- **OKIT** – 24 órás telefonszolgálat, informálás, szabad férőhelyek nyilvántartása, koordinatív feladatok
- **SZMM** (korábban ICSSZEM) – a pályázat kiírója, forrás biztosító, monitoring

Regionális krízis-otthonok:

Budapest – SOS Krízis Alapítvány
Közép-Magyarország – **Csepel**, Magyar Vöröskereszt
Közép-Dunántúl – **Oroszlány**,
Önkormányzat
Nyugat-Dunántúl –

Győr, Szent Method és Cirill Alapítvány

A regionális krízis-hálózat felépítése
Dél-Dunántúl – **Kaposvár**, Borostyánvirág
Alapítvány

Dél-Alföld – **Szeged**,
Önkormányzat

Észak-Alföld – **Nyíregyháza**,
Magyar Vöröskereszt

Észak-Magyarország – **Miskolc**,
MÖSZ

Titkos menedékház (2006-tól)

Mosonmagyaróvár (2007-től)

Szolnok (2008-tól)

- Együttműködő intézmények, szervezetek – az esetnek megfelelő intézmények, hatóságok, hivatalos személyek
- **A krízis-ellátás lényegi elemei**
- Bántalmazás miatti akut krízisben azonnali befogadás.
- Egyedülálló nők is részt vehetnek a programban.
- Alapvető szükségletek ingyenes biztosítása.
- Intenzív és professzionális szociális munka.
- Folyamatos mentálhigiénés támogatás.
- Jogi segítségnyújtás.
- Az esetnek megfelelő szakemberek bevonása a probléma megoldásba.
- A krízis-ellátás megszüntetése érdekében tett előkészületek, biztonságos lakhatási megoldás keresése.

A krízis-ellátás menete:

- A krízis-szoba előkészítése.
- A bántalmazott elhelyezési kérelme. A jelzés érkezet: OKIT-tól, a bántalmazottól, hatóságtól, hivatásos, vagy nem hivatásos segítőtől.
- Fizikai bekerülés.(pl.: rendőrség szállítja, segítők hozzák, a bántalmazott tömegközlekedési eszközzel érkezik).
- A krízis-ellátás.
- Az ellátás időtartama max. 30 nap.
- A kiköltözési alternatívák: saját otthon, albérlet, rokonok, CSÁO,

- vagy egyéb szoc. intézmény, vissza a bántalmazóhoz.
- A kiköltözés utáni adminisztratív feladatok.

Különbség a krízis-ellátás és a családok átmeneti otthonai között:

CSÁO

- Felvételi eljárás, várólista
- A célcsoport vegyes
- Max. tartózkodási idő 18 hónap
- Csak a gyermekeknek van teljes ellátás
- A cél az átmeneti ellátást szükségessé tevő ok felszámolása
- **Krízis-otthon**
- A felvétel egyszerűbb, várólista elméletileg nincs
- A célcsoport: bántalmazott anya gyermekkel, egyedülálló nő
- Max. tartózkodás 30 nap
- Indokolt esetben teljes ellátás minden igénybevevő számára
- A cél a következő biztonságos ellátás, lakhatás megkeresése
-

A krízis-otthonok szerepe a válságkezelésben:

1. közvetlen - a bántalmazott érdekében végzett, rövid, vagy hosszú távon megtérülő segítő szerep.

2. Közvetett –

- a bántalmazás társadalmi hatásainak mérséklése,
- hozzájárulás a szemléletváltáshoz különböző eszközökkel.

Az egyetlen olyan szolgáltatás, amely védett lakhatás biztosításával, elméletileg azonnal elérhető a bántalmazottak számára.

Közvetlen szerepek:

- Nincs várólista, telefonos információ után valamely krízis-otthon képes fogadni a családon belüli erőszak áldozatait (egyedülálló nőket is)

- A bekerülést minimális szűrés előzi meg (annak eldöntése, hogy valóban indokolt-e az ellátás, van-e olyan rokon, ismerős, barát, aki befogadja a bántalmazottat).

A krízis-ellátás protokollja szerinti adekvát ellátást kapja meg a bántalmazott:

- A probléma definiálása a rendelkezésre álló információ alapján
- Jelzési, cselekvési kötelezettség
- Fizikai, érzelmi biztonság
- Jogi tanácsadás, ügyintézés
- Pszichológiai tanácsadás, mentálhigiénés kríziskezelés
- Hivatalos ügyek intézésében való segítség
- Anyagi önállóság érdekében tett lépések.

Együttműködés a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival, valamint minden olyan szolgáltatóval, amely a családon belüli erőszak megoldásában, vagy a

- továbblépésben szerepet játszik:
- Gyermekjóléti szolgálat, egészségügyi szolgáltatók, szociális szolgáltatók, rendőrség, gyámhatóság, gyámhivatal, Igazságügyi Hivatal, ügyészség, bíróság.
- Oktatási intézmények, önkormányzatok, MÁK,

Kapcsolatfelvétel, együttműködés a bántalmazóval indokolt esetben: Alapelv nem a bűnbak keresés.

Az együttműködés célja:

- a gyermek és a bántalmazó szülő jogilag engedélyezett, védett kapcsolattartása,
- a család későbbi kapcsolatának normalizálása, konfliktuskezelés

A bántalmazás hosszú távú hatásának, társadalmi következményeinek mérséklése az érintettek bevonásával.

Az eszközök: az érintett felekre irányuló tájékoztatás, információ bővítés, egészségnevelés, képesség és készségfejlesztés, edukáció jellegű segítő tevékenységek. Pl.:

- Egészségügyi, pszichés egészségromlás megelőzése érdekében tett lépések – egészségnevelés, szolgáltatáshoz való hozzájuttatás
- A családon belüli erőszak ismétlődésének megelőzése érdekében tett lépések – konfliktuskezelés, kommunikációs képességek fejlesztése
- A biztonság érdekében tett lépések – menekülési terv, segítői lista készítése.

Közvetett szerepek:

A családon belüli erőszak társadalmi hatásainak mérséklése

Társadalmi hatások:

- Szocializációs és személyiségfejlődési problémák
- Egészségügyi vonatkozások (testi, pszichés)
- Önpusztító tevékenységek(öngyilkosság, függőség, prostitúció)
- Anyagi vonatkozások

Hozzájárulás a társadalmi szemléletváltáshoz:

- Új módszer kidolgozásával, publikálásával.
- Új ismeretek továbbadásával.
- Észrevételek, javaslatok megfogalmazásával és a döntéshozók felé továbbításával.
- Nyilvánosság bevonásával.

A krízis-otthonokban végzett krízis-ellátás a családon belüli erőszak elleni program egyik fontos szolgáltatása, mely csak széleskörű együttműködés révén képes a hatékony segítségre.

Az Igazságügyi Hivatal helye, szerepe a családon belüli erőszak kezelésében, az áldozatok segítésében

Előadó: Dr. Triznay Gabriella, a Somogy Megyei Igazságügyi Hivatal Áldozatsegítő Szolgálat

„Családon belüli erőszak- válságkezelés Magyarországon
Tények- Elvárások- Lehetőségek
Regionális Roadshow”

Nemzetközi jogi és közösségi jogi háttér:

- Európa Tanácsi **konvenció** - az erőszakos bűncselekmények áldozatainak kártalanításáról (1983. november 24.)
- Európai Unió Tanácsa: büntetőeljárásban a sértett jogállásáról szóló **kerethatározata** (2001. március 15.)
- **Európai Unió Tanács a bűncselekmények áldozatainak járó kárenyhítésről - 2004/80/EK irányelv**
- **Hazai szabályozás**
- Kettős cél: - az áldozatok segítése
- vagyoni kár enyhítése.
- A bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. Törvény (Ást.), mely 2006. Január 1-től lépett hatályba valamint az áldozatsegítő támogatások igénybevételének részletes szabályairól szóló 1/2006. (I.6.) IM rendelet (vhr.)

Az áldozat fogalma:

Áldozat a Magyar Köztársaság területén elkövetett bűncselekmény sértettje, valamint az a természetes személy, aki a bűncselekmény közvetlen következményeként sérelmet, különösen testi vagy lelki sérülést, érzelmi megrázkódtatást, illetve vagyoni kárt szenvedett el. (Ást. 1. §)

Áldozatsegítő támogatások:

Tájékoztatás (mindenkinek)

I. Áldozatsegítő szolgáltatások (áldozatok)

- Érdekérvényesítés elősegítése,
- Szakjogászi segítségnyújtás,
- Azonnali pénzügyi segély.

II. Állami kárenyhítés

Az áldozatsegítő szolgálat helye a jelzőrendszerben (törvényi szabályozás):

1. Ást. 43. § - együttműködési és jelzési kötelezettség deklarálása
43. § (2) bek.: „Az áldozatsegítő szolgálat abban az esetben, ha munkája során kiskorú veszélyeztetettségéről szerez tudomást, **haladéktalanul** jelzi a kiskorú **tényleges tartózkodási** helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatnak...”

1. Gyvt. 17. § - jelzőrendszeri tagság deklarálása.

A Somogy Megyei Áldozatsegítő Szolgálatnál csbe. esetén végzett tevékenység a számok tükrében:

- 1 esetben kiskorú veszélyeztetettsége miatt büntetőeljárást 2008. évben 11 jelzéssel éltünk, többségében az alapellátás felé tettük meg.
- Minden esetben írásban történik a jelzés, a tudomásra jutást követően haladéktalanul.
- A jelzéssel egyidejűleg a jelzőrendszer munkájának támogatása céljából – az iratanyagban fellelhető, releváns tényekről tájékoztatást nyújtunk (pl. feljelentés, ped. jellemzés, ambuláns kezelőlap, stb.)

A szolgálat tevékenységének specialitásai:

- Önkéntes (kérelemre induló, hatósági eljárás)
- Formakényszer (nyomtatvány),
- Feltétele: büntetőeljárás megindulása.

Látencia

- Segítségnyújtás eljárásjogi akadálya, amennyiben a csbe. áldozata nem tesz feljelentést, illetve nem indul meg a büntetőeljárás

Jellemző tényállások:

- Általában könnyű testi sértés tényállása (feltétel: magánindítvány→bírósi út),
- Súlyos testi sértés,
- Kiskorú veszélyeztetése,
- Zaklatás (2008. január 1.),
- Veszélyes fenyegetés (szabálysértés).

AZ ÁLDOZATSEGÍTŐ HELYZET: ÁLDOZAT (ügyfél) és SEGÍTŐ

Áldozat traumát szenvedett el, segítséget kér, frusztrált kétségbeesett, „Negatív transz állapot krízishelyzet.

Segítő támogató szerep, nehéz lehet, ha úgy érzi, hogy az áldozat nem működik együtt, vagy ellenséges.

Minél jobban megérti a segítő a klienst, annál hatékonyabban tudnak együttműködni.

A segítő szerepe:

Az áldozatsegítő munka során a segítő feladata elsősorban a tárgyilagos felvilágosítás és az érdekérvényesítés támogatása

Ez akkor a leghatékonyabb, ha illeszkedik a traumatizált kliens speciális igényeihez

- személyesség (egy ügyintéző)
- támogató, biztonságot nyújtó atmoszféra
- személyre szabott segítség
- végigkíséri az érdekérvényesítő folyamatot (amíg megnyugtatóan el nem rendeződik az áldozat helyzete)

Ebben az állapotban...

- Fokozottan fogékonyak a személyek a közlésekre, szuggesztiókra.

- Amikor a kliens belép az áldozatsegítési helyzetbe, feltehetőleg már eltelt valamennyi idő a trauma óta (először rendőrségre, orvoshoz stb. fordult), de a krízishelyzet még fennáll, lelkiállapotára még ekkor is a „negatív transz” lehet jellemző.

- Különösen a velük kapcsolatban álló segítő személy közléseire és viselkedésére szenzitív. (krízishelyzetben a segítő jelenti a biztos tájékoztató pontot)
- Látens bántalmazás kiderülhet, az anya, gyermekek, közlékeny váltnak, több információhoz jut a szolgálat ennek kapcsán a bűncselekményről, elkövetési körülményekről → segítségnyújtás formája, köre ennek megfelelően folyamatosan alakul.

Segítségnyújtás formái

- Feltárt problémához, krízishelyzethez igazodó,
- Komplex jellegű, amely lehet:
 1. Azonnali pénzügyi segély (ruhapótlás, élelmiszer, gyógyászat)
 2. Érdekérvényesítés: iratpótlás elősegítése, mentális, pszichés segítségnyújtás közvetítése, különböző kérelmek megfogalmazása, lejegyzése a hatóságok felé, „shelter” házas elhelyezés
 3. Szakjogi segítségnyújtás: ügyvéd biztosítása a bűncselekménnyel összefüggő jog- és érdeksérelem orvoslásához (pl. bontókereset, gyermekelhelyezés)
 4. Kárenyhítés

A vádemelés problematikája a családon belüli erőszak ügyekben

Előadó: Dr Egerváriné dr. Lucza Gyöngyi Csoportvezető ügyész

A mai jogrendszerben „ családon belüli erőszak „ nem új jelenség, természetesen mindig is létezett, minden országban és

társadalomban. Nem olyan régi azonban ennek a jelenségnek a konkrét meghatározása.

A családon belüli erőszaknak egyes országokban kifejezett kultúrtörténeti hagyományai vannak. Gondoljunk például amikor Molnár Ferenc Liliom című darabjában a főhősnő Julika abból jön rá, hogy Liliom már nem szereti, mert három hete nem verte meg, vagy gondolhatunk arra a szépnek éppen nem mondható közmondásra, hogy pénz számolva, asszony verve jó.

Ilyen hagyományok mellett sok országban, nagyon sokáig az un. Családon belüli erőszakot magánügynek tekintették.

Akkor következett be az igen jelentős szemléletbeli változás, amikor felismerték, hogy a családon belül elkövetett abúzus már nem magánügy, hanem azt közügyként kell kezelni, ily módon erre vonatkozóan speciálisan szabályozni.

A gyermekekhez való viszony történetileg és kulturálisan is meghatározott, ezért a cselekmények megítélésénél és értékelésénél nem alkalmazhatjuk a XXI. századi normákat és elvárásokat. Adott történelmi korszak gyakorlata az adott történelmi, társadalmi konszenzusban vizsgálható. A gyermek értéke a társadalomban változó és ettől függően más-más korokban, más-más magatartás tekinthető helyénvalónak. Kifogásolt, helytelenített, netán tiltott magatartásra ezért eltérő lehet a társadalmi válasz is. A történelmi visszatekintés azt mutatja, hogy az élet elleni bűncselekmények sorában nincs még egy olyan cselekmény, amelyet annyira másképpen értékelték volna különböző korokban, mint a gyermek megölését. Ugyanez a cselekmény hol a legnagyobb mértékben sértette a már civilizált népek szánalomérzetét, máskor a történelem azt bizonyítja, hogy némely korszak társadalmának szánalomérzetét egyáltalán nem váltotta ki. A középkorig a gyermekölés egy sajátos felfogást jellemző gyakorlati népesedéspolitika eszközként végső soron a szükséges és elégséges népességi létszamarányok biztosítását szolgálta. De gondolhatunk az

ókorai görögöknél bevett szokásra, amikor a sérült és fejletlen gyermekek Tajgetoszról letaszították. Ekként, vagy egyáltalán nem büntették, vagy nagyon enyhén. A nem kívánt terhességből származó újszülött megölése jogrendszerrel függően, vagy a legsúlyosabb megítélésű bűncselekményt valósítja meg, vagy az emberölésre irányadó általános rendelkezéseknél enyhébb megítélést nyert. A kiskorúak ellen a családon belül elkövetett cselekményeket a kriminológiai kutatások általában a család megváltozott szerepével, illetőleg az adott társadalom ideológiai mozgásfolyamataival magyarázzák. Ezek a magyarázatok persze bizonyos szempontból értelmezhetővé teszik ugyan az ilyen jellegű cselekmények elkövetését, de semmiképpen nem teszik a társadalom számára elfogadhatóvá. Különösen napjainkban kerültek újra a közvélemény és a tudományos érdeklődés középpontjába azok az erőszakos és brutális cselekmények, amelyek módszeres szociológiai feltárása nyomán arra következtettek, hogy a gyermekek ellen a családtagok és a felnőttek által elkövetett bűncselekmények száma az egész világon évek óta folyamatosan emelkedik. Ennek hatására az 1980-as évek elejétől nemzetközi szervezetek határozataiban és ajánlásaiban előtérbe került az a gondolat, hogy nem csak a bűnelkövető, hanem az áldozattá váló gyermekek védelmének hatékony eszközeit is szükséges kialakítani a nemzetközi jogalkotásokban. Fontos

azonban kihangsúlyozni, hogy pusztán jogalkotással a családon belüli erőszak

soha nem lesz megszüntethető, ehhez szükséges egy össztársadalmi szemléletváltás is.

A családon belüli erőszakos bűncselekmények bizonyítása a bíróság előtt az egyik legnehezebb feladat az ügyész számára. Ezek a bűncselekmények egy mikrokörnyezetben kerülnek elkövetésre. A tágabb környezet a legtöbb esetben vagy nem, vagy csak közvetetten szerez róla tudomást. A

legtöbb ügyben a közvetlen bizonyíték gyakran csak a családtagok vallomása. Ugyanakkor a törvény értelmében éppen a hozzátartozóknak van vallomásmegtagadási joguk, tehát sem magukat sem hozzátartozóikat nem kötelesek bűncselekmény elkövetésével vádolni. Gyakorlatban ez annyit jelent, hogy ha a büntetőeljárás bármely szakaszában a hozzátartozó – legyen az akár sértett, akár tanú – él a vallomás megtagadási jogával a korábban tett összes vallomását figyelmen kívül kell hagyni, azok a vallomások a továbbiakban már bizonyítékként nem vehetők figyelembe. Erre tekintettel a nyomozó hatóságoknak és az ügyészségnek nagyon körültekintően és alaposan kell megvizsgálni az eset összes körülményét és összegyűjteni valamennyi lehetséges egyéb bizonyítékot. A büntetőeljárás törvény szerencsére számos olyan szabályt tartalmaz, ami a bizonyítékok mind szélesebb körének összegyűjtését teszi lehetővé.

Egyik ilyen szabályozás az időszerűség kérdése, többek között a kiskorú veszélyeztetésének büntette miatt indult büntetőeljárás során kívüli lefolytatásának előírása. Ezért a törvény a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. Be. egy új, 64/A. §-al egészítette ki, amely a büntetőeljárás során kívüli lefolytatását írta elő abban az esetben, ha az eljárás alapjául szolgáló személy elleni erőszakos, vagy a család és ifjúság elleni bűncselekményt kiskorú sértett sérelmére követték el és a sértett jogos érdekei a büntetőeljárást indokolják. Ennek eseteit példázó jelleggel sorolja fel. Az új §. szabályozására 2005. január 1-jétől került sor. Ha a büntetőeljárásban a gyermek sértettként vagy tanúként szerepel, a büntetőeljárás elsődleges feladata a hatályon törvény szerint megóvni a gyereket a másodlagos viktimizációtól, a bűncselekmény sértettjévé vagy tanújává vált gyermek védelme, annak biztosítása, hogy a büntetőeljárás lehetőség szerint ne befolyásolja károsan a gyermek fejlődését. Ezt szolgálják a Be. azon rendelkezései, amelyek korlátozzák a kiskorú személyek tanúkénti kihallgatásának lehetőségeit. Pl. csak akkor lehet tanúként kihallgatni, ha

vallomásától várható bizonyíték mással nem pótolható. Gondozója vagy törvényes képviselője indítványozhatja a kiskorú tanú zárt célú távközlő hálózat útján történő kihallgatását. A többszöri tanúkihallgatást elkerülendő a nyomozási bíró kihallgatja a kiskorú tanút, mely pótolja a tárgyalási vallomást. Szembesítésére kizárólag akkor kerülhet sor, ha a kiskorúban nem kelt félelmet, kihallgatásánál pedig pszichológus szakértő is jelen lehet.

Hasonló a helyzet a kiskorú veszélyeztetésének büntette miatt indult büntetőeljárások soron kívüli lefolytatásának előírása kapcsán is. Itt a cselekmény jellege és az a körülmény indokolja a soron kívüli eljárás lefolytatását, hogy az ügyek jelentős részében a vádlott – a kiskorú nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy a büntetőeljárás ellenére – változatlanul a kiskorú környezetében él. Ezekben az ügyekben a gyors, határozott felelősségre vonás a speciális prevenció szempontjából kiemelkedő fontosságú, így a soron kívüli eljárás lefolytatása ezekben az ügyekben indokolt.

A soron kívüliség a nyomozati szakban azt jelenti, hogy az eljárási cselekményeket késedelem nélkül foganatosítani kell és a határidők meghosszabbítása esetén ügyelni kell a fenti körülményekre is. Míg a bírósági szakaszban a soron kívüliség az ügynek a rendes ügymenetből történő kivételét jelenti.

A kiskorú tehát ezekben a büntetőeljárásokban a legtöbb esetben sértetti-tanúi pozíciót tölt be. Tehát ebből következik, hogy feltehetően tanúkénti kihallgatása az eljárás során indokoltá válhat.

A 23/2003. BM-IM rendelet a rendőrség számára előírja, hogy a 14. életévét meg nem haladott személy tanúként való kihallgatását megelőzően be kell szerezni azokat a bizonyítékokat, amelyek elkerülhetővé teszik a kiskorú kihallgatását. A gyakorlati tapasztalat azt mutatja, hogy a legtöbb esetben a kiskorú kihallgatása szükséges és indokolt nyomozati cselekmény. Ha a tanúkénti

kihallgatás mégis elengedhetetlen, azt a nyomozó szervnek olyan tagja végezze, aki ilyen irányú felkészültséggel rendelkezik. Amennyiben ennek feltételei fennállnak, a kihallgatást lehetőleg a tanú életkori sajátosságainak megfelelő környezetben kell elvégezni.

A Be. a tanúként kihallgatható gyermekkorú életkorának alsó határát nem határozza meg. A Be. 86. § /1/ bekezdése azonban kimondja, hogy a 14. életévét meg nem haladott személyt csak akkor lehet tanúként kihallgatni, ha vallomásától várható bizonyíték mással nem pótolható. Ez rendszerint arra az esetre vonatkozik, amikor a 14. életévét be nem töltött személy egyben sértettje is a bűncselekménynek. A kiskorú tanú védelmét szolgálja a Be. 124. § /3/ bekezdése, mely szerint a 14. életévét be nem töltött személyt csak akkor lehet szembesíteni, mely az nem kelt félelmet a tanúban. Amennyiben 18. életévét be nem töltött személyt hallgatja ki a hatóság tanúként és a tanúvallomás megtagadásának lehetősége, illetőleg törvényi feltételei fennállnak, ebben az esetben a kiskorú tanú mellett törvényes képviselője, vagy a tanú által megjelölt hozzátartozója nyilatkozik arról, hogy a tanúvallomást megtagadja-e.

Nem minden esetben kell beszerezni a hozzátartozó nyilatkozatát, csak azokban az esetekben, amikor a tanúvallomás megtagadásának lehetősége fennáll. Ha a tanú és a törvényes képviselője között érdekellentét van, akkor hozzájárulás megadására a gyámhatóság jogosult.

A 2003. június 1-jétől hatályos rendelkezés, hogy a 14. életévét be nem töltött személyt a nyomozási bíró hallgatja ki tanúként, a megalapozottan feltehető, hogy a kiskorú tárgyaláson történő kihallgatása fejlődését károsan befolyásolná. A 14. életévét be nem töltött személy tanúkénti kihallgatását hivatalból az ügyész is indítványozhatja, illetőleg a kiskorú tanú törvényes képviselője, gondozója, illetve az érdekében eljáró ügyvéd az ügyésznél ezt kezdeményezheti. Amennyiben az ügyész ezt indítványozza, a nyomozási bíró

meghatározza az ülés határnapját. Az ügyésznek kell gondoskodnia arról, hogy a kihallgatandó személy a nyomozási bíró előtt megjelenjen. Az ülésen a korábban már írásban benyújtott indítványát az ügyész szóban előadja, és ennek alapján dönt a nyomozási bíró arról, hogy a törvényi feltételek fennállnak-e. Ha igen, akkor foganatosítja a kihallgatást, amelyen a tanún kívül jelen lehet törvényes képviselője, illetve az érdekében eljáró ügyvéd.

A nyomozási bíró által történő kihallgatáson is, ha a tanúnak mentességi joga fennáll, törvényes képviselőjének is nyilatkoznia kell, hogy ehhez hozzájárul-e. Amennyiben a törvényes képviselője a vallomástételhez nem járul hozzá, úgy a kiskorú az ügyben tanúként nem hallgatható ki. A kihallgatásról készült jegyzőkönyvet a nyomozási bíró az indítványozónak, tehát az ügyésznek küldi meg.

A Be. 212. §-a lehetővé teszi, hogy a nyomozási bíró bizonyítási cselekményt is végezzen az ülésen, tehát nem kizárt a szembesítés foganatosítása sem. Előfordulhat, hogy a 14. életévét be nem töltött személyek nyomozási bíró előtti kihallgatásakor vallomásukban ellentmondás mutatkozik, így a nyomozási bírónak lehetősége van szembesítés foganatosítására is. A 14. életévét be nem töltött tanú kihallgatását követően ennek a tanúnak a tárgyalásra történő megidézését nem kell indítványozni. Ő a tárgyaláson csak kivételesen hallgatható meg. A bíróság ebben az esetben dönthet ennek a személynek a tanúként való kihallgatásáról, ha időközben már 14. életévét betöltötte, és kihallgatását elengedhetetlenül szükségesnek tartja. Azonban a bíróság a 14. életévének betöltése előtt hivatalból idézi meg a kiskorút a bírósági tárgyalásra, aki ennek eleget tesz, és a kihallgatásra is sor kerül, akkor álláspontunk szerint ez törvénysértő bizonyíték és a tárgyaláson elhangzottakat nem lehet a tényállás megállapításakor értékelni.

A Be. lehetőséget biztosít arra, hogy a tárgyaláson a bíróság hivatalból az

ügyész, illetőleg a 18. életévét be nem töltött tanú gondozója vagy törvényes képviselőjének indítványára a tanúnak zárt célú távközlő hálózat útján történő kihallgatását rendelje el. Az ezt elrendelő végzés ellen külön fellebbezésnek nincs helye, de az ügydöntő határozatban lehet sérelmezni. Ezt a végzést legalább 5 nappal a tárgyalás határnapja előtt közölni kell az ügyéssel, a vádlottal, a védőjével, kihallgatandó kiskorú törvényes képviselőjével vagy gondozójával, illetve az érdekében eljáró ügyvéddel. Amennyiben a kihallgatáshoz elkülönített helyiség nem az elrendelő bíróság székhelyén van, úgy ezt a végzést az elkülönített helyiséget biztosító bíróságnak is meg kell küldeni. Az elkülönített helyiségben kizárólag a tanú érdekében eljáró ügyvéd a kiskorú tanúnak a törvényes képviselője vagy gondozója, szükség esetén a tolmács, illetőleg a zárt célú távközlő hálózat működését biztosító személyzet lehet jelen. Az elkülönített helyiségben egy bírónak is jelen kell lenni, aki az elkülönített helyiség szerint illetékes bíróság tagja. A 14. életévét be nem töltött tanú kihallgatása során a tárgyalás helyszínén egy további kamera alkalmazásával kell biztosítani, hogy a kiskorú tanú részére kizárólag a tanács elnökéről készült felvétel kerüljön továbbításra.

A 14. életévét be nem töltött tanú kihallgatásakor csak a tanács elnöke tehet fel neki kérdéseket, az ügyész, a védő csak kérdések feltevését indítványozhatja. Az elkülönített helyiségben történekről és a tárgyalás helyszínén kép- és hangfelvételt kell készíteni. Mindkét felvételen folyamatosan fel kell tüntetni a készítésnek a pontos idejét. Az elkülönített helyiségben jelenlévő bíró vagy bírósági titkár külön jegyzőkönyvet készít a zárt célú távközlő hálózat útján történt kihallgatás lefolytatásának körülményeiről. A felvételt az iratokhoz kell csatolni. Az erről a kihallgatásról készített felvételtől a terhelt védője indítványára az általuk biztosított adathordozóra a bíróság átjátszás útján másolatot készít. A nyomozási bíró eljárása során lehetőség van arra, hogy a 14. életévét be nem töltött tanút zárt célú távközlő hálózat útján

hallgassák ki. A kiskorú személy tanúkénti kihallgatásakor is lehetőség van arra, hogy a tárgyaláson a bíróság hivatalból az ügyész a kiskorú vagy a törvényes képviselőjének indítványára elrendelje, hogy a kiskorút a vádlott távollétében kell kihallgatni.

A kiskorú tanú kihallgatásával kapcsolatos szabályokat azért ismertettem ilyen hosszasan és részletesen, mert a gyakorlatban a legtöbb buktató ezekben az ügyekben éppen az, hogy mivel családon belül történik a cselekmény, nagyon nehéz a megfelelő bizonyítékokat beszerezni. Gyakorlati tapasztalatból mondhatom, hogy több ügyet felmentéssel végződött már amiatt, hogy a bántalmazott feleség, illetőleg gyerekek, a nyomozás során nagyon szép, kerek, terhelő vallomást tett a terheltre, majd a későbbiek során a családi béke helyreállt, megváltoztatták vallomásukat, illetőleg a legrosszabb eset az, amikor élnek

mentességi jogukkal és a továbbiakban a korábbi vallomásaik sem használhatók fel. Ennek megelőzésére nagyon fontos beszerezni azokat az egyéb

bizonyítékokat amik alkalmasak az elkövetett bűncselekmény bizonyítására. Ilyen bizonyíték lehet például a szomszédok tanúkénti kihallgatása. Nagyon fontos bizonyíték várható tőle, hiszen az életkörülményekre, a vádlottak viselkedésére, magatartására vonatkozó nagyon fontos információkat közölhetnek.

Ugyanígy nagyon fontos információt közölhetnek a pedagógusok, az óvónők, a tanárnők, de mondhatnám a védőnőt. Nagyon fontos beszerezni azokat az okiratokat, amelyek pl. a gyermekvédelmi szervezetbe bekerült védelembe vétel vagy egyéb intézkedés során gyermekvédelmi intézkedés hatálya alatt álló kiskorúakkal kapcsolatosak, hiszen ezekből rengeteg adatot lehet nyerni a család életkörülményeire vonatkozóan. Fontos lehet, amennyiben valóban már annyira komoly veszélyeztetettségnek van kitéve a kiskorú gyermek pszichológus szakértő bevonásával vizsgálni a

gyereket, hogy mennyire áll fenn az értelmi, érzelmi veszélyeztetettsége.

Mindezen bizonyítékok összegyűjtése révén érhetjük el közösen azt, hogy a terhelt büntetőjogi felelőssége a bíróság előtt is megállapítható legyen.

Az országos kríziskezelő és információs telefon szolgálat szerepe a válságkezelésben

Előadó: Juhász Béla telefonos segítő-Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat

2005. április 1. óta működik az Országos Kríziskezelő és Információs telefonos szolgálat (továbbiakban OKIT vagy Szolgálat).

- Intézményes, kormányzati felelősségvállalással létrejött segítő állami intézmény.
- Felállításának és működésének alapját és hátterét nemzetközi elvárások, és számos intézkedés, határozat képezi.
- Létrejöttében meghatározó szerepe volt a civil mozgalmaknak, kezdeményezéseknek...
- Állandó elérhetőséget biztosítani minden bajba jutott és azonnali segítséget kérő embernek.

A Szolgálat kiemelt feladata:

Hatékony szakmai módszerek működtetése, a krízis, a családon belüli erőszak megelőzése, kezelése, az érintettek részéről a segítő szolgáltatások elérésének könnyítése, az érvényben lévő rendelkezésekben, határozatokban, jogszabályokban megfogalmazottak érvényesülésének segítése.

A krízis, a családon belüli erőszak helyi értelmezése

- A krízis – akárcsak a családon belüli erőszak – értelmezése széleskörű.

- Sajnos még nincs konszenzussal elfogadott meghatározása a családon belüli erőszaknak.
- Nincs önálló jogszabály sem erre a területre.

Munkánkban *a krízis a családon belüli erőszak következtében beállt súlyos válsághelyzet.*

A telefonos szolgálat:

- OKIT az egész országra kiterjedő, az egész országot „lefedve” régióként működő *kríziskezelő hálózat* része.
- A hálózati partnerek (ma már 9) működtetik a titkos krízis-otthonokat, krízisférőhelyeket, a Titkos Menedékházat (1), a prostitúció, az emberkereskedelem áldozatait segítő titkos helyet (1), ahová a családon belüli erőszak
- áldozatait „menekítjük ki”, és helyezük el.

(Ezek közül 1 önkormányzat, 1 kistérségi társulás, 2 vöröskereszt, 2 egyház, a többi civil szervezet által működtetett)

Szolgálat munkatársai közalkalmazotti státuszban dolgoznak:

- Pályázat útján kerültek és kerülnek kiválasztásra.
- Valamennyien felsőfokú, többen több diplomával, nyelvtudással (tekintettel az emberkereskedelemre, a prostitúció áldozataira) rendelkező szakemberek.
- Legtöbben „segítő terepről” jöttek, többüknek nem volt új sem a telefonos munka, sem a krízis, sem a családon belüli erőszak kérdésköre.
- A munka megkezdésétől kezdve a továbbképzések rendszeresek.
- A hatékony szakmai munkát kéthetente team és szupervízió segíti.

A Szolgálat:

- A rászorulókat a nap 24 órájában, mindenhol az ingyenes zöld

telefonszámon hívható vonalon kapnak segítséget.

- A telefonvonal kétcsatornás, a tíz telefonos segítőből (és az egy vezetőből) egyszerre két munkatárs tartózkodik a központban, akik külön szobában ülve 12-12 órás váltásban fogadják a beérkező hívásokat.
- A munka keretét – számos rendelkezés mellett – döntően a szakmai protokoll és a munkaköri leírás határozza meg – ez az alap.

A működés:

- A beszélgetésekről hangfelvétel nem készül.
- A telefonos segítőket anonimitásuk megtartásával dolgoznak.
- A Szolgálat működési helyén látogatót fogadni tilos, személyes segítő - kliens találkozásra nincs lehetőség.
- Az „ügyfélkör” számára a helyszínek titkosan kezelendők.
- Ez biztosítja a Szolgálat helyének és dolgozóinak védelmét, a biztonságos, nyugodt telefonos ügyintézés lehetőségét.
- Az OKIT tevékenységéről elsősorban a vezető, illetve felhatalmazásával megnevezett más dolgozó nyilatkozhat.

A szolgálat munkája korszerű adatbázisra épül:

- A forgalmi napló tartalmazza a hívások, az ügyintézés számát, jellegét, a napszakot, azt, hogy a kliensek milyen problémákkal fordultak hozzánk, mi volt a teendő, ki, kik az érintettek, a beszélgetés lényegét, a probléma jellegét, a problémákra adott megoldási módot, a hívó nemét, az intézkedést, a beszélgetés eredményességét vagy eredménytelenségét, a feltételezett okokat, mi az, amit munkatársunk megoldott, mi az, amit a rendelkezésre álló eszközökkel nem tudott megoldani, érzéseit, stb.

- Az I.F.O.T.E.S. által megállapított problémakatalógust használjuk, kibővítve speciális szempontokkal.
- A naplózó rendszerbe utólag beírásra, módosításra nincs lehetőség!

A segítők kiemelt feladatai
 „Mit tesznek az itt dolgozók?”:

- Elsődleges szűrés („A hívás a Szolgálat kompetencia körébe tartozik-e? Mi a probléma? Milyen megoldási lehetőségek jöhetnek szóba?...”)
- tájékoztatás, szakszerű információadás és csere,
- a problémához kapcsolódó kapcsolatrendszer működtetése, a
- kompetens intézmény, szakember megtalálásában segítségnyújtás, a jelzési kötelezettség teljesítése,
- segítség (telefonon, e-mailben), segítő beszélgetés, „rapid” esetkezelés, a kliens kérésére tanácsadás,
- súlyos válsághelyzet esetén azonnali beavatkozás, a megfelelő hatósági intézkedés kezdeményezése,

Kiemelt feladatok:

- az adatbázis folyamatos frissítése, a forgalmi napló vezetése, beszámolási kötelezettségek teljesítése,
- statisztikai kimutatások készítése,
- a prostitúcióval, az emberkereskedelemmel összefüggő feladatok végzése,
- szükség esetén titkos menedékhelyekre elhelyezés kezdeményezése, az elhelyezések koordinálása,
- a titkos helyeken dolgozók és kliensek védelme,
- szakmai konzultációs lehetőségek biztosítása,
- érdelemi együttműködés a regionális kríziskezelő hálózat és a titkos menedékház szakembereivel,

- Egyéb hívások, problémák
- a Szolgálat kompetencia körébe nem tartozó hívások (hajléktalanság, pszichiátriai problémák, szegénység, stb.)
- téves érdeklődés, ideológiai kérdések, döntésképtelenség,
- panasz más intézmények, szervezetek dolgozóinak munkájára, számukra nem elfogadható intézkedésekre, vagy nem megfelelő intézkedésre, elérhetőségre, stb.

A szolgálatban lévő segítők naponta (24 óra alatt) éves átlagban 180-200 esetben kerül kapcsolatba hívóval.

Propaganda munka:

- Elkészítettük információs lapunkat és plakátunkat, a plakát animációját.
- Ezeket eljuttattuk papíralapon és elektronikusan is az ország összes segítő intézményéhez, a témával foglalkozó civil szervezetekhez, hatóságokhoz, és eddig közel kétszáz helyen tartottunk személyes tájékoztató munkánkról.
- Több napi- és hetilapban, szaklapban, konferencián, műhelybeszélgetésen szóltunk munkánkról.
- Rendszeresen tájékozódunk a nemzetközi munkáról, számos személyes találkozót szerveztünk külföldi szakemberekkel, tettünk látogatást különböző országokban.

Együttműködés:

- *Tíz nyelvre fordítottuk le a szolgálatról szóló információs lapunkat (a nyelvtudás és ez főleg az emberkereskedelemmel, a prostitúcióval összefüggő feladatok végzéséhez elengedhetetlen).*

- Elkészítettük honlapunkat és 20 mp - es reklámfilmünket, ami honlapunkon megtekinthető.
- Fontosnak tartjuk az érdemi *együttműködést* mindenkivel, aki tenni tud és akar is ennek az „ügynek”, ennek a szerteágazó problémakörnek kezelésében.

Esélyegyenlőség:

Elsősorban a fogyatékkal élők részére - az esélyegyenlőség biztosítására

-, segítséget nyújtunk e-mailen keresztül is.

E-mail címünk web-lapunkon:
www.krizistelefon.hu keresztül is elérhető

A közösségi együttműködés során talán a legfontosabbak, a jogszabályokkal nem előírható együttélési normák, magatartási szabályok betartása, mint:

- *az etika, az erkölcsi értékek,*
- *az egymástól való tanulás képessége, készsége,*
- *a hitelesség, a bizalom,*
- *a tolerancia, a tisztesség, a szerénység... (emberi, szakmai),*
- *partnerség, szövetség,*
- *hit, hit abban, hogy más is jól akar,*
- *„haragszom rád” helyett együttműködés.*

Végezetül:

A családok, a nők, a férfiak és a gyerekek erőszak mentesebb életét, viszonyát a lakosság, a szakértők, a kutatók, a politikusok és az érintettek közös felelős gondolkodása, cselekvése teheti könnyebbé.

Sajnos nagyon sok a rászoruló, mindenkinek van feladat!

Mi a közös érdemi munkában partnerek vagyunk.

Telefonon: 06-80-20-55-20;

Fax: 236-3045;

**e-mail: okit@ncsszi.hu; okit@szmi.hu
www.krizistelefon.hu; www.szmi.hu;
www.szmm.gov.hu**

A gyermekbántalmazás felismerésének nehézségei a területi védőnői munkában

**Előadó: Laubené Mészáros Erzsébet
regionális szakfelügyelő védőnő
ÁNTSZ Dél-dunántúli
Regionális Intézete**

A védőnői tevékenység:

A védőnői ellátás családközpontú gondozás, mely az egészség megtartását, és fejlesztését szolgálja.

A védőnő munkája során bizalmi légkör megteremtésére törekszik

A védőnői gondozás célcsoportjai:

- várandós anya,
- egészséges anya és gyermek,
- a nevelési-, és oktatási intézményekbe járó gyermekek

A védőnői gondozás színterei és tartalma:

- Védőnői tanácsadó helyiség – rendszeres védőnői tanácsadás, életkorhoz kötött szűrővizsgálatok elvégzése
- A család otthona - gondozási terv alapján végzett rendszeres és célzott családlátogatások

- Közösségi szinterek (pl. művelődési ház, stb.) - egészségfejlesztési tevékenység, felvilágosító programokon való részvétel
- Nevelési-, oktatási intézmények - tisztasági vizsgálatok, kötelező szűrővizsgálatok elvégzése

A védőnőnek kiemelt szerepe van az észlelő-és jelzőrendszerben:

- Rendszeresen, és több helyszínen is találkozunk gondozottainkkal.
Feladatunk a családok otthonában végzett látogatás, aminek alkalmával megfigyelhetjük a család működését, a családtagok viszonyát egymáshoz, és látjuk a kapcsolatokban bekövetkezett változásokat is.
- A gyermek fejlődését követjük születésétől szinte a felnőtté válásig.
- Feladataink közben – testmérétek ellenőrzése, szűrővizsgálatok elvégzése – szemügyre vehetjük a gyermek testét.

A védőnő feladatai az észlelő-és jelzőrendszer tagjaként:

- Megelőzés: A veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése. A gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése a cél.
- Észlelés, felfedezés: A veszélyeztetettek fokozott gondozása. Az elhanyagolás és bántalmazás időben történő felismerése a cél.
- Jelzés: Elhanyagolás, bántalmazás esetén fontos, hogy ne késlekedjünk, észlelése esetén haladéktalanul történjen meg a megfelelő jelzés a gyerekjóléti szolgálat felé.
- Közös gondozás: A szakszolgálat visszajelez a védőnőnek a megtett intézkedésről. Ezt követően

rendszeres információ csere, esetenként közös látogatások végzése.

- Amit fel kellene ismerni – a bántalmazás formái röviden:
- Érzelmi bántalmazás: a gyermek érzelmeivel való tartós visszaélés, mely az érzelmi fejlődésre káros hatást gyakorol.
- Fizikai bántalmazás: olyan tevékenység, mely fizikai sérülést okoz
- Szexuális bántalmazás: szexuális tevékenységre való kényszerítés, csábítás
- A megelőzés lehetőségei a védőnői munkában
- A rizikó csoportok kiszűrése
- A rizikó csoportok fokozott figyelemmel kísérése
- Gyanú esetén - a társadalmi helyzetétől függetlenül - fokozott védőnői gondozásban részesíteni a családot!
- Fontos hangsúlyozni, hogy:
- Több rizikófaktor jelenléte sem vezet szükségszerűen bántalmazáshoz,
- vagy elhanyagoláshoz. - **BIZALOM és FOKOZOTT GONDOZÁS!**
- Minden társadalmi rétegben előfordulhat a gyermek elhanyagolása,
- vagy valamilyen bántalmazása. – **SZAKMAI ÉBERSÉG, kellő körültekintés, GYANU ESETÉN A BIZONYOSSÁG MEGSZERZÉSE**
- **ÉRDEKÉBEN FOKOZOTT GONDOZÁS!**
- A bántalmazás felismerésének nehézségei
- Bizonyosságot szerezni nehéz, hiszen minden eset
- más!
- A testi jelek „hiánya” nem zárja ki a bántalmazás lehetőségét, és
- tényét.

- A jelek sokszor nem egyértelműek – eleinte még a bántalmazás következményeire is van elfogadhatónak tűnő magyarázat pl. gyakori indoklás az elesés.
- Az áldozat kiszolgáltatott, Tőle nem várhatjuk gyanúnk megerősítését. Ezt gyakran kora miatt sem tudja megtenni.
- Kifejezetten cáfolja a bántalmazás tényét, hiszen esetleg megfélemlítették, érzelmileg zsarolják.
- Nincs tisztában a helyzetével, hiszen nincs összehasonlítási alapja.
-
- Fizikai bántalmazás felismerésének nehézségei
- A fizikai bántalmazás felismerése egyértelműnek tűnik, hiszen úgy gondoljuk, hogy nyoma marad a verésnek.
- Alapvető nehézséget jelent, hogy a szülő a bántalmazás jeleit igyekszik elfedni, titkolni!
- A gyermek otthonában nehezebben ismerhető fel, a nyomogat jól elfedi a ruha, vagy arra hivatkoznak, hogy alszik a gyermek.
- Többször módosítják az előre megbeszélt védőnői látogatás időpontját.

Gyanú jelek:

- Gyakran hiányzik megfelelő indok nélkül a gyermekközösségből.
- Idézésre nem jelennek meg az orvosnál kötelező védőoltáson.
- Nem mennek el védőnői tanácsadásra, elmaradnak a súlyellenőrzések, szűrővizsgálatok, stb.
- Többszöri hívás ellenére sem vesznek igénybe olyan
- szolgáltatásokat, ahol szakemberek levetkőztethetik,

- megvizsgálhatják a gyermeket, azonban
- magyarázattal mindig szolgálnak

Az érzelmi bántalmazás felismerésének nehézségei:

- Esetenként „túláradó” szeretetet mutat.
- Otthonában a védőnő látogatása idejére felfüggeszti bántalmazó magatartását, és az elvárásoknak megfelelően bánik gyermekével. A szülő gyakran tudja, hogy nem helyesen bánik gyermekével, ezért idegen helyen az elvárt magatartást tanúsítja.
- Nehezen bizonyítható, nincs szemmel látható jele. Hosszú időbe telik a bizonyosság megszerzése

Az érzelmi bántalmazás felismerésének lehetőségei:

- Otthoni környezet, családon belüli kapcsolatok megfigyelése.
- A szülők viszonya gyermekükhöz különböző helyzetekben
- A szülők mennyit , és hogyan foglalkoznak a gyermekkel.
 - Sokat elárul, hogy a szülő hogyan számol be gyermeke fejlődéséről, különböző teljesítményeiről.
 - A gyerek érzelmi, és értelmi fejlődésének nyomon követése.
 - A gyermek rajzainak megnézése, beszélgetés a gyermekkel.
 - Gyanú esetén különböző időpontokban történjenek a védőnői látogatások

Szexuális bántalmazás észlelésének nehézségei:

A védőnői gyakorlatban ritkábban derül ki eza fajta bántalmazás.

- Családi környezetben legjobban elfedhető, titkolható, szinte mindig érzelmi függéssel, érzelmi bántalmazással társul
- Az iskolába derülhet rá fény, gyakran a pedagógusok figyelnek fel a gyermek megváltozott viselkedésére.

- A lakóközösség, a szomszédok jelzéseire ebben az esetben különösen fontos odafigyelni.

Dilemmák, félelmek, a vélt-, és valós következményektől:

- Maximálisan eleget tenni a szakma szabályainak és jelzéssel élni az első gyanújelnél – esetleg türelemmel megoldható lenne a probléma. A jelzés megtételének következmény lehet a család bizalmának elvesztése.
- Túl türelmesek vagyunk, nem kérünk segítséget, egyedül próbáljuk megoldani a helyzetet –
- későn történik a jelzés, súlyos problémához vezethet a késlekedés
- Jelzés történik, de nem kap segítséget, érdemi szakmai támogatást a védőnő, mert
- másképpen ítélik meg a helyzetet, a bántalmazás súlyosságát.
- Fenyegetettség érzése, esetleges retorzió a család egyes tagjainak részéről a jelzés következménye képpen.

A jelzés fontossága:

A gyermekbántalmazás nem személyes ügy, hanem közügy!

- A jelzés elmulasztása foglalkozás körében elkövetett gondatlanságot jelent, mivel ez is veszélyezteti a gyermeket, neki további sérelmeket okozhat.
- Másrészt a megtett jelzés esélyt jelent minden szakembernek arra, hogy módja legyen megbeszélni az esetet, és közös intézkedési tervet készítsenek.

A megtett jelzés az eljáró szakember számára védelmet ad az elkövetővel szemben, hiszen több szakember között oszlik meg a döntés, és a későbbi gondozás.

Általános javaslatok az együttműködésre :

- Közös szakmai megbeszélések, továbbképzések tartása. Cél egymás feladatainak és kompetencia határainak pontosabb megismerése. Általános tapasztalatok, problémák megbeszélése.
- A megbeszéléseken a jelzőrendszer minden tagja képviseltesse magát.
- A jelzőrendszer minden tagja egyformán teljesítse kötelezettségét a gyermekek veszélyeztetettségének, bántalmazásának felismerése esetén.
- Együttműködés, és kölcsönös tájékoztatás megvalósulása. A jelzést küldő szakember értesítése a megtett intézkedésről.

Várható eredmény: rendszerszerű, közös gondolkodás, és hatékony cselekvés a gyermek érdekében.

Konkrét javaslatok:

- Esetmegbeszélések tartása: egy-egy konkrét eset átbeszélése, a hibák feltárása az egész folyamatra vonatkozóan. Ne kövessük el ugyanazokat a hibákat!
- A szülő bevonása a nem kívánatos helyzet megoldásába. A problémát ne az érintett fél kizárásával próbáljuk orvosolni, és kész megoldást javasolni neki. Fontos tudatosítani az egyén felelősséget tettei, gyermekei-, és családja iránt. Döntése következményeit neki kel viselni.

Az együttműködés jelentősége:

„A gyermeket nem érheti olyan erőszak, amely fizikai vagy lelki egészségét veszélyeztetné.”

Csak együtt érhetünk el jó eredményeket!

A jelzőrendszer minden tagjának feladata és felelőssége – munkakörét,

és kompetencia határait figyelembe véve - a megelőzés, az időben történő felismerés, az esetnek megfelelő haladéktalan jelzés, és intézkedés kezdeményezése!

A gyermekjóléti szolgálatok elvárásai családon belüli erőszak észlelése esetén

Előadó: Tarsoly Edéné

SzocioNet DDRMHSZK
Gyermekjóléti Csoport

Családon belüli erőszak – A fogalom komplexitása:

- Az egy háztartásban élő személyek, illetőleg *Btk.* szerinti
- hozzátartozók, a volt házastársak, illetve volt élettársak, továbbá a gyermekvédelmi intézményben nevelkedő kiskorúak között megvalósuló, vagy őket a felsorolt személyek cselekménye által érintő bűncselekmények: emberölés, erős felindulásban elkövetett emberölés, öngyilkosságban közreműködés, magzatelhajtás, testi sértés, gondozás elmulasztása, kényszerítés, lelkiismereti és vallásszabadság megsértése, személyi szabadság megsértése, emberrablás, emberkereskedelem, magánlaksértés,
- levéltitok megsértése, magántitok jogosulatlan megismerése, rágalmozás, becsületsértés, közúti veszélyeztetés, családi állás megváltoztatása, kiskorú elhelyezésének megváltoztatása, kiskorú veszélyeztetése, tiltott pornográf felvétellel visszaélés, tartás elmulasztása, a nemi erkölcs elleni bűncselekmények, közveszély okozás, terrorcselekmény, garázdaság, önbíráskodás, visszaélés

kábítószerrel, rablás, rongálás, valamint a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvényben (a továbbiakban: Sztv.) foglalt becsületsértés, magánlaksértés, gyermekkel koldulás, veszélyes fenyegetés.

- Családon belüli erőszaknak kell tekinteni a fenti jogsértésekkel összefüggésben elkövetett hamis tanúzásra felhívást, illetve hatósági eljárás akadályozását
- A családon belüli erőszak számos különböző módon fejti ki hatását. Veszélyt jelenthet a még meg sem született gyermekre is, mivel a várandós anyákat érő támadások igen gyakori formája a fizikai ütés, vagy rúgás, és ezzel a sérülés veszélye áll fenn mind az anya, mind a magzat esetében; a káros hatás ugyanakkor lehet érzelmi jellegű is. (*Módszertani füzet - A gyermekvédelmi feladatot ellátó szervek szerepe és felelőssége a gyermekbántalmazás és elhanyagolás megelőzésére és kezelésére, 2004 ESzCsM*)

Családon belüli erőszak-gyermekbántalmazás kapcsolata:

- A családon belüli erőszak egyben gyermekbántalmazásnak is minősül, ha a családtagok közötti erőszakos történéseknek közvetve vagy közvetlenül a családban élő gyermek is szenvedő alanya.
- Gyermekkel szembeni rossz bánásmód:

A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.” (WHO)

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

- **Komplexitás és univerzalitás;**
- **Alapelvek és célok:**

„1. § (1) E törvény célja, hogy megállapítsa azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az állam, a helyi önkormányzatok és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői köteleességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről

Gyvt. 17.§ (1)

- Az e törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látják el - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében - a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében
- a) az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos,
- b) a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ,
- c) a közoktatási intézmények, így különösen a nevelési-oktatási intézmény, a nevelési tanácsadó,
- d) a rendőrség,
- e) az ügyészség,
- f) a bíróság,
- g) a pártfogó felügyelői szolgálat

- h) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- i) a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- j) a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok.
- (2) Az (1) bekezdésben meghatározott intézmények és személyek kötelesek
- a) jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál,
- b) hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.
- Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

A gyermekjóléti szolgálatok elvárásai:

- Jogszabályban leírt jelzési kötelezettség – DE: ne merüljön ki a feladat „teljesítése” a jelzésben!
- Írásos jelzések megtétele – DE: Ez nem jelenti a felelősség átadását!
- A jelzést megelőzően, ideje alatt és a jelzés után saját kompetencián belül a jelzőrendszer tagjai tegyék meg, amit lehet.

Mit tehet a jelzőrendszer?

- Felismerés és megelőzés
- Gyanú esetén szembenézni a lehetőséggel
- Mindig meg kell hallgatni a gyermeket
- Jelezni, és együttműködni a gyermekjóléti szolgálattal, szükség esetén a hatóságokkal;
- Objektivitás a saját érzelmek kezelése, és a bántalmazó

személyének megítélésére vonatkozóan.

Mit tehet a jelzőrendszer a magára utaltság, elszigeteltség ellen?

- Kapcsolatépítés a gyermekjóléti szolgálatokkal;
- Bizalom más szakemberek hozzáértését, szakmai tudását tekintve;
- Kapcsolatok keresése és építése a társszervek felé;
-
- Képzéseken, továbbképzéseken való részvétel, a felismerésre és helyzetek kezelésére vonatkozóan;

Mit ajánl a gyermekjóléti szolgálat?

- Együttműködést személyesen és írásos formában;
- Esetmegbeszéléseket, esetkonferenciákat a jelzőrendszeri tagokkal közösen - *esetek*;
- Műhelybeszélgetéseket a jelzőrendszeri tagokat érdeklő és érintő problémák körére vonatkozóan – *protokoll, szakmai ismeretek*;
- Meghívásra tájékoztatók megtartását a jelzőrendszeri tagok részére;
- Prevenációs programokban való aktív részvétel – *kapcsolatépítés kötetlenebb módon*.

Gyermekjóléti központ speciális feladatai 2008. október 31-től:

- Utcai és lakótelepi szociális munka;
- Kórházi szociális munka;
- Kapcsolattartási ügyelet;
- Készenléti szolgálat.

Kulcsfogalmak:

- Együttműködés, személyes kapcsolatteremtés, egymás munkájának megismerése;
- Információcsere, információáramlás;

- Tényleges tettek és előremutató cselekvés;
- Prevenációs tevékenység;
- Közös gyermekprogramok lehetőségének megtalálása

Elérhetőségeink:

SzocioNet DDRMHSZK Gyermekjóléti Csoport, Kaposvár, Ezredév u. 22. (Postacím: 7400 Kaposvár, Füredi u. 65-67. Pf. 150.)

Tel: (82) 424-658

E-mail: gyermekjolet@cssk.hu;

gyejo.modszertan@cssk.hu

Készenléti szolgálat telefonszáma:

06-30/979-9032

Ajánlott irodalom:

- Kézikönyv a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtók számára a gyermekekkel szembeni rossz bánásmóddal kapcsolatos esetek ellátásához és kezeléséhez (2006)
- Konszenzus konferenciák anyagai
- Gyermekvédelmi fogalomtár 2007.

(www.mogyesz.hu - Saját anyagaink)

Ki segít a segítőnek?

**Előadó Dr. József István
pszichológus**

A segítő „születése” - Hogyan válik valaki segítővé?

Az ember, mint eredendően társas lény, nembeli lényegként hordozza a proszociális magatartását és viselkedési készségét.

- a másik javát szolgálja
- önkéntes vállaláson alapul.

Az emberi segítő attitűd, magatartás, sokféle kontingenciában, különféle keretek és viszonylatok között jelenhet meg.

Segítő szakma választásának okai:

- A minta, a modell (szülők magatartása) és a szülői háztól
- hozott, megoldatlan, nehéz emlékek, traumák, élmények által vezérelt segítő motivációk.
- Valamilyen probléma, melyen úgy akar segíteni, hogy önmaga is segítővé válik.
- Divat
- „Munkaerő-piaci kényszer”

- Önismereti munka
- Tréningek, szupervíziós lehetőségek kihasználása
- Saját erőforrások (saját technikák)

(Forrás: www.anyatthon.eoldal.hu)

Bűnmegelőzési Fórum

Időpont: 2008.12.09.

Helyszín: Kaposvár, Somogy Megyei Igazságügyi Hivatal, Rákóczi tér 9-11. III. emeleti tanácsterem

A segítő hivatásban fellépő problémák legfőbb okai:

- Hiányos teljesítménymérés (kontroll)
- Pozitív visszajelzés hiánya
- Megerősítés hiánya
- Alacsony jövedelem
- Extra igénybevétel mellett nagy felelősség
- Gyakori krízishelyzet
- Elégtelen adminisztratív támogatás
- Magas adminisztratív terhek
- Hiányos karriervonal (korlátozott előrelépési lehetőség)
- Az énhatárok rugalmas kezelése
- Hatékonyságot akadályozó tényezők
- Frusztrálttá válás a sorozatos kudarcoktól
- Saját személyiségükben rejlő lehetőségek kiaknázatlansága
- Személyes problémák kezeletlensége

Erőforrásaink :

- Állami és önkormányzati szerepvállalás
- Munkahely teendői
- Munkahelyi kapcsolatok
- Interperszonális kapcsolatok jelentősége
- Család, rokonok, lakóközösség, közvetlen környezet energiái
- Szakmai személyiségfejlődés

1. Az előadók saját szakterületükön ismertették azokat a specialitásokat, amelyeket munkájuk során végeznek.

Tarsoly Edéné, SzocioNet DDRMHSZK Gyermekjóléti Csoport megbízott vezetője:

A gyermekjóléti központ speciális feladatai kerültek ismertetésre, a bűnmegelőzés szempontjából kiemelten az utcai és lakótelei szociális munka, a csellengők felderítésének menete, további lehetséges alternatívák és programlehetőségek. Az előadó utalt az oktatási-nevelési intézmények megtartó erejének csökkenésére, az iskolán belüli programok, felzárkóztató foglalkozások szervezésének szükségességére. Az előadó kérte a rendőrséggel való kapcsolat frissítését, kapcsolattartó személy kijelölését részükről, akit azonnal hívni lehet, ha kérdéses valamely információ, vagy ha eligazításra van szükség.

*Kisillésné Hosszú Hajnalka osztályvezető (SMIH) a Szegedi Kistérség által kezdeményezett **KOMP projektről** beszélt, amely bűnmegelőzési oktatófilmek készítését, és széles körben történő vetítését foglalja magába. Felajánlotta, hogy a*

megyében, oktatási-nevelési intézményekben, vagy akár a **gyermekjóléti szolgálatok által szervezett körben is vetítenek**, a filmről beszélgetést kezdeményeznek. Vannak kifejezetten gyermekekkel, fiatalokkal kapcsolatos filmek is. A Fórumon 3 film került levetítésre, amely bemutatott egy-egy bűncselekményt az áldozattá válásra koncentrálva, illetve bemutatta a védekezés lehetőségeit az adott bűncselekmény ellen.

Dr. Kemény Gábor helyett *Vörös Zsolt* jött el, aki elmondta, hogy a rendőrségen az átszervezés befejeződött, fiatal, képzetesebb gárda van most jelen. Beszélt arról, hogy a Bűnmegelőzési Osztályon négy fő dolgozik, és nagy a leterheltségük. Szeretnék a kapcsolatok frissítését, a kölcsönös ismerkedést, mert sok az új kolléga. Beszélt a DADA programról, ami jelenleg is folyik, illetve az iskolákban folytatott bűnmegelőzési előadásokról, amelyek nagy számban zajlanak..

Dr. Triznay Gabriella az Áldozatsegítő Szolgálat osztályvezetője röviden ismertette az áldozatsegítés módját, tájékoztatót a feltételekről, utalt arra, hogy a rendőrségtől az áldozattá vált személyek esetében az igazolásokat rendszerben megkapják.

2. Kötetlen beszélgetés során az alábbi lényeges információk hangzottak el:

Keszthelyi Tiborné Igazgató Asszony szorgalmazná egy teljes bűnmegelőzési nap szervezését, illetve olyan, a lakosság számára szervezett programot, amely pl. a Balaton parton két napos formában már működik. (rendőrségi, tűzoltósági, katasztrófavédelmi bemutatók, vetélkedő stb.) Ez mehet más

intézményekkel közös szervezésben is.

A közösségi tér létrehozása az utcán csellengő, esetenként pártfogó felügyelet alá került fiatalok esetében rendkívül fontos lenne.

A Pártfogó Felügyelői Szolgálat részéről *Forró Szilárd* elmondta, hogy az együttműködés a kaposvári gyermekjóléti szolgálattal nagyon jó az utóbbi időben, az esetkonferenciák a legtöbb gyermek esetében ahhoz vezetnek, hogy közös odafigyeléssel eredményeket tudunk elérni. Beszélt a fiatalok munkába állításáról, amely az amúgy is szűkös munkalehetőségek miatt nagyon nehéz, a munkáltató nem kötelezhető a pártfogoltak alkalmazására.

Az oktatási intézmények részéről dr. Dévai Gyuláné többek között beszélt az iskolapszichológusi hálózat megszervezéséről, amelyet a Bárczi Gusztáv Módszertani Központ kezdeményezett. A tapasztalat szerint kevés az az óraszám, amelyben az iskolapszichológusok dolgoznak, nagy az igény, nem csak a gyerekek, hanem a pedagógusok részéről is.

Egy másik pedagógus arról panaszkodott, hogy az iskolájuk tanulóinak nagy hányadával állandóan baj van, nem motiváltak a tanulásra, éppen ezért rendszeres részükről a rendbontás és az agresszió. Ellehetetlenítik a tanulást, de mivel 18 éves korig tankötelesek, nem lehet őket „kitenni”.

Megállapodtunk, hogy a jelenlegi meghívotti körből a szülők hiányoznak, mert a problémák legnagyobb része a családból ered. Egyszülős családok, anyák nevelte kamasz fiúk tömegesen, és ezek a fiatalok nem ismerik a korlátaikat, egymás devianciára hajló magatartását felerősítik. Továbbá a társadalom demoralizálódása is masszívan jelen van, tehát ez egy

nagyon komplex folyamat, amelynek az itt ülők csak egyes szereplői, és összefogással tudnak csak valamit előrelépni.

A *Kaposvári Kistérségtől* kaptunk tájékoztatást, hogy a **Kistérség döntött a KOMP projektbe való bekapcsolódásról**, a pénz megvan rá, tehát nálunk is készülhetnek kisfilmek. Egy feltétel van, hogy ugyanolyan témával nem készülhet film, mint amik eddig már elkészültek.

A *Polgárórság* részéről szó esett az „**Egy iskola - Egy polgárőr**” programról. Kérik az ifi-polgárőrök kiképzéséhez a jelentkező iskolákat, fiatalokat. A pályázás lehetősége ezen a területen is adott.

Keszthelyi Tiborné szövé tette, hogy pályázatírásnál szükséges az erőik összpontosítása, és persze, még akkor fennáll az esélye, hogy nem nyer a pályázat, de a több résztvevőnek nagyobb az esélye. A Polgárórságtól annyi kiegészítés érkezett, hogy a pályázat elbírálásánál nagyon megnézik, hogy mekkora területet fed le, és hogy milyen jövőképet mutat.

(A feljegyzést készítette: Tarsoly Edéné)

A magántanulóságról

Gyermekjóléti Szolgálatunknál évről évre növekszik azoknak a megkereséseknek, illetve jelzéseknek a száma, amik magántanulói véleményezéssel, illetve iskolai hiányzásokkal kapcsolatosan érkeznek az oktatási intézményekből.

Milyen problémák húzódnak meg leggyakrabban az iskolai hiányzások hátterében?

Családi környezeti ártalmak: ingerszegény családi környezet, anyagi megélhetés gondok, deviáns családi légkör, rosszul strukturált, vagy strukturálatlan család, melynek következtében a gyermek érzelmileg sérül.

A sérült, érzelmileg elhanyagolt gyermeknél az iskola tovább mélyíti a családi környezeti ártalmakat, mert nem ismeri fel, hogy a gyermek irányíthatatlan magatartása a pszichés problémáinak a következménye.

Illetve, ha felismeri, nincs birtokában a megfelelő pedagógiai módszereknek, esetleg nem tartja nevelői munkája körébe eső feladatnak

A családi és iskolai ártalmak komplex következményeként jelentkezhet a túlkorosság.

Az iskolaéretlenség folyamatos beilleszkedési problémát, osztályisméltést, túlkorosságot eredményezhet figyelembe véve, hogy a kialakulatlan készségek miatt a gyermek lemaradásai egyre súlyosbodnak

Ingerültséget, feszültséget, dekoncentrátságot okozhat a mindennapi fárasztó, zsúfolt napirend, túlterheltség.

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül az eltérő érték- és normarendszerben élő családok kultúráját sem, hiszen a roma családokban természetes, hogy a leánygyermek már tizenévesen szülnek.

Eljárás a tankötelezettség teljesítésének elmulasztása esetén

A jegyző a tanköteles tanulókról nyilvántartást köteles vezetni, és figyelemmel kell kísérnie, hogy a szülők biztosítják-e a tankötelezettség teljesítését. Amennyiben a szülő nem tesz eleget e kötelezettségének, bejelentésre vagy hivatalból elrendeli a tankötelezettség teljesítését.

/közoktatásról szóló 1993. évi
LXXIX. tv. 91. §(7) bek. b) pont/

A jegyző az általa folytatott eljárás során felhívja a gyermekjóléti szolgálatot a gyermeknek az alapellátás keretében történő ellátására, feltéve, hogy a gyermek helyzete nem indokolja gyermekvédelmi intézkedés alkalmazását /149./1997. (IX. 30) Korm. rend. 83. (1) bek. a) pont./
Ha a problémák az önkéntes együttműködésen alapuló családgondozás keretein belül nem kezelhetőek, mert azt sokszor éppen azok a családok utasítják el, ahol arra szükség volna, vagy elfogadják ugyan, de nem működnek együtt a családgondozóval, akkor sürgőszerű a hatósági eljárás kezdeményezése. A gyermekjóléti szolgálat, a tankötelezettség elmulasztása esetén, akkor kezdeményez a jegyző, illetve a gyámhivatal hatáskörébe tartozó gyermekvédelmi intézkedést, ha a gyermek az általa biztosított alapellátás (a gyermek körülményeinek megfelelő gyermekjóléti, illetve más szociális, egészségügyi, vagy közoktatási ellátása) ellenére sem vesz részt az oktatásban, vagy attól eredmény nem várható.

Magántanulói jogviszony létesítése

A magántanulói jogviszonnyal kapcsolatos szabályozást a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 7. §-a, valamint a 11/1994. (VI. 8.) a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló MKM rendelet 23. §-a tartalmazza.

Magántanulók szülői döntés alapján

A tankötelezettség - a szülő választása alapján - iskolába járással vagy magántanulóként teljesíthető 1993. évi

LXXIX. tv. 7. § (1) bek. Ha a szülő úgy határoz, hogy gyermeke iskolába járás helyett magántanulóként folytassa tanulmányait, akkor ezzel a kívánságával az iskola igazgatóját kell megkeresnie. Az iskola igazgatója a bejelentést követő három napon belül köteles beszerezni a tanuló lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálat véleményét arról, hogy hátrányos-e ez a megoldás a tanulónak (a gyermekjóléti szolgálat tizenöt napon belül köteles megküldeni véleményét). Korábban csak a hátrányos helyzetű diákok esetében volt kötelező megkérni a gyermekjóléti szolgálat véleményét. 11/1994. (VI. 8) MKM rend. 23. §(1).

Ha az iskola igazgatója vagy a gyámhatóság, illetve a gyermekjóléti szolgálat megítélése szerint a tanulónak hátrányos, hogy tankötelezettségének magántanulóként tegyen eleget, vagy az így elkezdett tanulmányok befejezésére nem lehet számítani, köteles erről értesíteni a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes önkormányzat jegyzőjét. A jegyző dönt arról, hogy a tanuló milyen módon teljesítse tankötelezettségét. 1993. évi LXXIX. tv. 7. § (2) bek.

A sajátos nevelési igényű tanuló az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság, a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel küzdő tanuló a nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján folytathatja tanulmányait magántanulóként. 11/1994. (VI. 8) MKM rend. 23. §(5) bek.

Az iskola igazgatója köteles tájékoztatni a tanulót, illetve a szülőt a magántanulói jogairól és kötelességeiről. Fontos tudni, hogy a magántanuló kérelemre felvehető a

napközibe és a tanulószobai foglalkozásra. 11/1994.(VI. 8) MKM rend. 23.§(2) bek.

Egyéni továbbhaladás engedélyezése elsősöknek

Az elsős tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi - a szakértői és rehabilitációs bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján - az igazgató mentesíti az értékelés és minősítés alól, vagy részére az egyéni adottságához, fejlettségéhez igazodó továbbhaladást engedélyez (egyéni továbbhaladás). 1993. évi LXXIX.tv. 70.§ (7) bek.

Az engedélyben meg kell határozni, melyik tárgyból, melyik évfolyam utolsó tanítási napjáig kell a tanulónak utolérnie a többiekét. Az egyéni továbbhaladás valamennyi vagy egyes tantárgyakból különböző évfolyamokig, de legkésőbb a negyedik évfolyam végéig tarthat.

(Szerkesztette: Solymosi Mária)

TOVÁBBKÉPZÉS

Tisztelt Kollégák!

Tájékoztatjuk Önöket, hogy a SzocioNet DDRMHSZK Gyermekjóléti Csoportja 2009-ben is elindítja a már több éve sikeresen működő, **akkreditált gyermekjóléti szakmai műhelysorozatát.**

Témakör:

A gyermekjóléti alapellátásból a gyermekvédelmi szakellátás rendszerébe került gyermekek útja és lehetőségei, a gyermeki jogok tükrében
Engedély száma: M-15-021/2008

Pontérték: 10 pont.

A szakmai műhelyek megszervezése **6 időpontban** történik majd Somogy megyében, a fenti fő témakörhöz tartozó altémák megjelölésével.

Várható kezdés: 2009. március.

A hat időpontra tervezett ütemezés: 2009. március, április, május, szeptember, október, november.

Részvevő előadók: A gyermekjóléti alapellátás részéről, illetve a gyermekvédelmi szakellátás teljes köréből.

2009 februárjában levélben megkeressük majd az intézményeket, mellékelve a részletes tájékoztatást és a jelentkezési lapokat a pontot szeretni kívánó kollégák számára.

A szakmai műhelysorozat Somogy megyei helyszínei, jelenleg szervezés alatt állnak.

Pályázat!

Felhívjuk a Kollégák szíves figyelmét az alábbi pályázatra:

Gyermekjóléti alapellátások és a gyermekvédelmi szakellátás fejlesztésének támogatása
(A pályázat kódja: GYV-SZF-08-A/B/C/D/E)

Pályázati kategóriák:

„A”: Gyermekek átmeneti gondozását biztosító új intézmény létesítése

„B”: Gyermekjóléti szolgálat kapcsolattartási ügyletének létrehozása és működési támogatása

„C”: Helyettes szülői felkészítő tanfolyam támogatása

„D”: Nevelőszülők képzésének támogatása

„E”: Nevelőszülői hálózatok működési feltételeinek javítása

Pályázatok benyújtásának határideje:

2009. január 26-án 24.00 óráig az EPER rendszerben véglegesítésre került, illetve azok a papíralapú melléletek, amelyeket 2009. január 26-ig postára adtak a pályázatkezelő címére.

A pályázati anyag hozzáférhető az alábbi helyeken:

A pályázati felhívás és a Pályázati Útmutató megtekinthető a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, és az ESZA Kht. honlapján:

www.szmm.gov.hu
www.esf.hu

Tisztelt Olvasók!

Szeretettel nyújtottuk át Önöknek karácsonyt megelőzően új Webes Portálunkat, melyet a már megszokott www.cssk.hu címen érhetnek el. Engedjék meg, hogy a portál megújításának céljairól, használatáról Hírlevelünk segítségével is tájékoztassam Önöket.

Megújult Portálunk oldalain friss hírekkel, naprakész jogszabályokkal, megrendelhető hírekkel, hírlevelekkel, módszertani anyagokkal, útmutatókkal, és még számtalan más dologgal kívánjuk tájékoztatni Önöket.

A működési engedélyezések ügyintézési folyamatának meggyorsítása érdekében megoldottuk a működési engedélyezéshez szükséges iratanyagok feltöltésének lehetőségét, ezzel is elősegítendő az engedélyeztetési eljárási idő csökkentését.

Megoldottuk, hogy **RSS szolgáltatásunk** igénybevételével Önök egyszerűen és kényelmesen férjenek hozzá az oldalunkon megjelenő tartalmakhoz. Az RSS-hírcsoportokon keresztül folyamatosan, s szinte azonnal értesülhetnek arról, ha Híreink, Módszertani Híreink rovataiban új cikk jelenik meg!

Hírek rovatunkban a *napi aktualitásokról* tájékoztatjuk olvasóinkat, **Módszertani Információk** rovatunkban a mindennapi szakmai tevékenységük végzéséhez kívánunk információkat nyújtani, és itt tesszük elérhetővé azokat a *friss segédanyagokat, nyomtatványokat*, amelyek használata nélkülözhetetlen napi munkájuk során.

Az RSS használatával elkerülhetik, hogy a Hírek, Módszertani Hírek oldalait naponta többször is végig kelljen nézni, hiszen az újonnan felkerült anyagok megjelenéséről az RSS-olvasó programon keresztül értesülnek, mely szinte azonnal jelez, ha portálunkon új anyagot publikálunk.

Az RSS használata nem nehéz, portálunk RSS-hírcsatornájához például a [Firefox 3 böngészővel](#), vagy az [Internet Explorer 7-tel](#) alpból hozzáférhet, további ingyenes programokat pedig pl.: az Origo [SzoftverBázisról](#) tölthet le. Mindkét böngészővel kényelmesen feliratkozhat Híreink rovatainak friss híreire: ehhez mindössze rá kell böknie a Híreink fejléceiben lévő RSS címkék valamelyikére. Firefox 3 esetén az RSS címkék valamelyikére kattintás után felnyíló ablakban elég rákattintani a Feliratkozás gombra, s a rovat új hírei mindig automatikusan bekerülnek könyvjelzői közé. Az Internet Explorer 7-es változatát használók esetén is a kattintás után megjelenő új ablakban lehet előfizetni a hírcsoportra, ehhez

az oldal tetején lévő sárga dobozban kell az "Előfizetés hírcsatornára" (Subscribe to this feed) feliratra kattintani. A Microsoft böngészőjében ezt követően a "Könyvjelzők" (bookmarkok) mellett, a csillag gombra kattintva érhető el "Hírcsatornák" (Feeds) néven.

Ha a leveleik olvasásához MS Office Outlook 2007 programot használnak az RSS-hírcsatornáinkra történő feliratkozás gyorsan és egyszerűen elvégezhető, semmiféle regisztrációra vagy díjfizetésre nincs szükség. Az "előfizetés" után az RSS-mappákban megjelennek a híreink tartalmának címsorai. Az RSS-elemek az e-mail üzenetekhez hasonlóan használhatóak, ha érdekesnek tűnő címsort lát, megnyitásához egyszerűen csak rá kell kattintania.

[Letöltések](#) rovatunkban érhetik el és tölthetik le negyedévente megjelenő [szociális és gyermekjóléti Hírlevelünket](#). módjukban áll az is, hogy Portálunkon keresztül feliratkozzanak az Önök által kiválasztott Hírlevélre, így azt megjelenésük pillanatában a feliratkozásukban megadott e-mail címen automatikusan megkapják. Szintén a Letöltések menüpont használatával érhetik el megjelent [Módszertani Útmutatóinkat](#), a [Szakmai anyagok, kiadványok](#) című válogatásunkat. Az itt található anyagokkal szintén a napi munkájukat kívánjuk segíteni.

[Fórumunk](#), véleményezhető Híreink segítségével interaktív élő kapcsolat kialakítására törekszünk mind a felhasználók, mind a szolgáltatók, mind a hatóságok vonatkozásában. [GYIK](#) rovatunk segítségével a gyakori, mindenkit érintő kérdésekben szeretnénk eligazodást biztosítani. [Galéria](#) rovatunkban rendezvényeink,

fontosabb, - Önöket is érintő - szervezett találkozóink képeit találhatják meg.

Portálunk megújításának célja, hogy Önök megtalálják munkájuknak, érdeklődésüknek, esetleges problémájuknak megfelelő információkat. Ha portálunkon nem sikerül megnyugtató megoldást találniuk kérem, hogy osszák meg velünk gondjaikat, észrevételeiket, javaslataikat.

Remélem, még sok olyan közlést találnak internetes bemutatkozó, és egyéb oldalainkon, amelyek felkeltik érdeklődését intézményünk, tevékenységünk iránt, és személyesen is köszönhetjük.

Őszinte tisztelettel köszönti Önöket:

Szabó János
igazgató

Jogszabályi változások

Felhívjuk szíves figyelmüket, hogy a gyermeki jogokkal, gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok közül több módosításra került.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) 148. § alapján felvilágosítást nyújthatunk a szülőnek, törvényes képviselőnek, a személyes gondoskodást nyújtó alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátása személyi térítési díjának megfizetésével kapcsolatosan. A jogszabály kimondja, hogy gyermekétkeztetés esetén

a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő

aa) bölcsődés,
ab) óvodás,
ac) 1-6. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő,
ad) fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó intézményben elhelyezett, aa)-ac) alpont szerinti életkorú 🖱️gyermek után az intézményi térítési díj 100%-át,
b) az a) pont alá nem tartozó, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek és tanuló után az intézményi térítési díj 50%-át,
c) három- vagy többgyermekes családoknál gyermekenként az intézményi térítési díj 50%-át,
d) az ad) alpont alá nem tartozó, tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek, tanuló után az intézményi térítési díj 50%-át, kedvezményként kell biztosítani (normatív kedvezmény).

A Gyvt. 20/C §-ban foglaltak alapján, az **óvodáztatási támogatás** megítélése a települési önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe tartozik. Jogosult az a szülő, aki a három-, illetve négyéves gyermekét beírta az óvodába, továbbá gondoskodik gyermeke rendszeres óvodába járatásáról, és akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága fennáll, továbbá hogy a gyermek törvényes felügyeletét ellátó szülő a jegyzői eljárásban önkéntes nyilatkozatot tegyen arról, hogy gyermekének hároméves koráig legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. A pénzbeli támogatás összege a 2009. évben gyermekenként első alkalommal húszezer forint, ezt követően esetenként és gyermekenként tízezer forint.

A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. Kormányrendelet (Gyer.) 68/F-L §-a rendelkezik az **óvodáztatási támogatással** kapcsolatban. Kiemeljük, hogy a 68/H § (4) bekezdése szerint, a települési önkormányzat jegyzője az első alkalommal természetben nyújtandó óvodáztatási támogatást a **gyermekjóléti szolgálat közreműködésével biztosítja**. Ennek részleteit, végrehajtási módját a helyi önkormányzati rendelet szabályozza. A Kormányrendelet 14/A §-a alapján – más, ott felsorolt ellátásokkal együtt – a gyámhatóság az óvodáztatási támogatás megállapításáról egyszerűsített határozat alapján is dönthet, a Ket. 71. §-a alapján. Az (5) bekezdés alapján, a természetben nyújtott óvodáztatási támogatás célja a gyermek rendszeres óvodába járásának segítése, formája különösen utcai ruha, utcai cipő, váltóruha, váltócipő, tisztasági csomag biztosítása. Az óvodáztatási támogatás igényléséhez szükséges adatlapok a **Gyer** 11.12.13. számú mellékletét képezik.

A **Gyvt. 95. §-ában** a megyei, városi, és megyei jogú városi önkormányzatok feladatai kerültek meghatározásra.

A **Gyer.** további módosításai közül kiemeljük a **kapcsolattartásra** vonatkozó néhány passzust, elsőként a 27. § (6) bekezdését, amely a gyermekjóléti szolgálatok napi munkáját is érintheti: A gyermek érdekét veszélyeztető körülmény, illetve felrőható magatartás hiányában a kapcsolattartásra jogosulttól az elvitel jogát is magában foglaló kapcsolattartás nem vonható meg.

A 28. § (5) bekezdése alapján, a gyámhivatal indokolt esetben előmozdítja a szabadságvesztésben vagy előzetes letartóztatásban lévő szülő gyermekével való kapcsolatának fenntartását, ha ez a gyermeket nem veszélyezteti. Ennek érdekében a gyámhivatal a szülő kérelmére, illetve a büntetés-végrehajtási intézet megkeresésére - a jegyző véleményének figyelembevételével - a gyermekkel kapcsolatos információkat adhat.

A továbbiakban a Gyer további paragrafusaira utalunk, mely a **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság** megállapítására vonatkozik: a 66/A § (4) bekezdése szerint lakcímváltozás esetén a szülőnek vagy más törvényes képviselőnek, illetve a nagykorú jogosultnak a kérésére vagy az új lakcím szerint illetékes jegyző megkeresésére az ügyben keletkezett iratokat a korábbi lakcím szerint illetékes jegyző haladéktalanul, de legkésőbb 5 napon belül megküldi a jogosult új lakcíme szerint illetékes jegyzőnek. A rendszeres kedvezményhez kapcsolódó, a Gyvt. 20/A. §-a szerinti pénzügyi támogatást - a feltételek fennállása esetén - az új lakcím szerint illetékes jegyző folyósítja.

Az **átmeneti nevelésben lévő gyermekekre** vonatkozóan megemlíthetjük a Gyer. 101. § - ában leírtakat, mely szerint az átmeneti nevelésbe vétel iránti eljárás során a gyámhivatal tárgyalást tart. A tárgyalást úgy kell megtartani, hogy hozzásegítse a gyermeket és a szülőt a nevelésbe vétel okának, céljának és jogkövetkezményének megismeréséhez. A 109. § (2) alapján, a gyámhivatal a felülvizsgálat során tárgyalást tart, amelyre meghívhatja a szülőt, az

ítélőképessége birtokában lévő gyermeket, valamint a gyermek gyámját, gondozóját, nevelőszülőjét, **a gyermekjóléti szolgálat**, a területi gyermekvédelmi szakszolgálat és a megyei (fővárosi), illetve országos gyermekvédelmi szakértői bizottság képviselőjét. Ez által a döntés megalapozottabb, a szakemberek által összehangoltabb lehet.

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről 15/1998. NM rendelet néhány változásáról röviden:

A 47. § a **családi napközik** működtetésével kapcsolatos változásokra utal.

A jogszabály 2. számú mellékletének II. részében megjelenített **képesítési előírások**, melyek a gyermekjóléti alapellátásban, a személyes gondoskodás egyes formáiban dolgozók részére vonatkoznak, a bölcsődében, a családi napköziben, a házi gyermekfelügyeletben, a helyettes szülői hálózatban, a gyermekek illetve a családok átmeneti otthonaiban alkalmazottakra vonatkoznak.

A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006 (XII.23) Kormányrendelet (Gyár.) 6. §-a utal a **családi jogállással** kapcsolatos néhány változásra.

Az **ellenőrzésekkel** kapcsolatban kiemeljük, hogy a 14.§ (2) bekezdése szerint, a szociális és gyámhivatal a jogszabályban meghatározott ellenőrzési jogkörét a Kormány

általános hatáskörű területi államigazgatási szerve vezetőjével egyeztetett éves ellenőrzési terv és program szerint gyakorolja, amelyben meghatározza a teljes körű, illetve céll ellenőrzés alá vont szerveket, valamint a célvizsgálati tárgyköröket.

A gyermekjóléti szolgálatok munkájában megjelenő egyik problémakörre, a **krízishelyzetben lévő várandós anyákra** vonatkozó változásként jelezzük, hogy a Gyár. 22. §-ának (11) és (12) bekezdése meghatározza, miszerint azt a krízishelyzetben lévő várandós anyát, aki állapotát környezete és hozzátartozói előtt titokban szándékozik tartani (titkolt terhesség) kérelmére bármely családok átmeneti otthonának be kell fogadnia. A családok átmeneti otthonaiba történő bekerüléshez a gyermekjóléti szolgálatok segítséget nyújthatnak. A jogszabály kimondja, hogy a titkolt terhesség ténye az anya nyilatkozata alapján állapítandó meg. Titkolt terhesség esetén az örökbefogadási eljárásra a gyermek születési helye szerinti városi gyámhivatal az illetékes. A gyámhivatal illetékessége titkolt terhesség esetén az örökbefogadási eljárás befejezéséig nem változik.

További változás a Gyár. 23. § (1) bekezdése, mely szerint a gyermek tényleges tartózkodási helye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzője - a Gyvt. 68. §-ában foglalt feltételek fennállása esetén - elrendeli a **gyermek védelembe vételét**, és dönt annak felülvizsgálatáról, amelyekről haladéktalanul értesíti a 21. § szerinti települési önkormányzat jegyzőjét.

Végezetül felhívjuk a figyelmet a Gyár Mellékletének 14. pontjára, amely a **Somogy megyében működő gyámhivatalok**

illetékességére vonatkoznak, az illetékesség alá vont települések felsorolásával.

FELHÍVÁS

A gyermekjóléti szolgáltatás működését engedélyező szervek részére

A szakmai ellenőrzésekkel és a szakmai programok véleményezésével kapcsolatban ismételten felhívjuk szíves figyelmüket az alábbiakra:

A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatótevékenység engedélyezéséről, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi vállalkozói engedélyről szóló 259/2002. (XII.23.) Kormányrendelet, továbbá a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) 96. § (9) d) pontja értelmében, Somogy megyében módszertani feladatokat ellátó gyermekjóléti szolgálatként, szakértőként szakmai ellenőrzéseket végzünk, illetve szakmai programokat véleményezünk.

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről 15/1998. NM rendelet 4. § (4) bekezdésének megfelelően a módszertani intézmény a megyei gyámhivatal, valamint a fenntartója felkérésére térítésmentesen, más fenntartó vagy a működést engedélyező jegyző felkérésére **eseti megbízás alapján, térítés ellenében** részt vesz a szolgáltató ellenőrzésében.

Kérjük fentiek szíves tudomásul vételét.